

Förbättrade avelsvärden för Temperament

Jakob Lykke Voergaard, Ida Hansson, Terhi Vahlsten

Under de senaste tre åren har beräkningen av avelsvärden övergått till den nya "single step"-metoden. Hittills har åtta egenskaper flyttats över till denna metod, och nu inkluderas även temperament. I november kommer avelsvärdet för temperament att beräknas för första gången med hjälp av "single step"-metoden. Generellt sett är förändringarna i temperamentindex små med den nya modellen, men vissa djur kan uppleva betydande förändringar i sina indexpoäng. Införandet av den nya "single step"-modellen innebär vissa förbättringar jämfört med den tidigare "two step"-modellen. Mer information om "single step"-modellen finns att läsa i artikeln "Ny metod för beräkning av avelsvärden för mjölkkraser" på NAVs hemsida.

Index för **Temperament** beskriver den genetiska potentialen för temperament. Indexet baseras på djurägarens bedömning av den enskilda kons temperament i jämförelse med andra kor i samma besättning. Avelsvärdet ingår i NTM.

Ras-specifika trender

För Holstein finns en svagt positiv trend för temperament, vilket indikerar att yngre djur har något bättre temperament jämfört med äldre djur. Yngre djur visar en liten ökning i temperament, medan äldre djur får ett lägre temperamentindex. För RDC och Jersey är förändringen i temperament stabil över tid, och temperamentnivån ökar något med den nya modellen. För samtliga raser är korrelationen mellan den gamla och den nya modellen hög, vilket innebär att omrangering bland djur födda samma år är minimal.

God stabilitet för avkommebedömda tjurar

Alla raser uppvisar god stabilitet för avkommebedömda tjurar, med små omrangeringar mellan tjurar födda samma år. Holstein visar en svagt positiv trend, vilket innebär att yngre djur blir något bättre jämfört med äldre. För Jersey och RDC ökar temperamentindexet något. RDC uppvisar den högsta korrelationen mellan den gamla och den nya metoden. För avkommebedömda RDC-tjurar födda efter 2009 förändras temperamentindexet med högst tre enheter för 85 procent av tjurarna, jämfört med 70 procent för Holstein och Jersey. Fem procent av RDC-tjurarna förändras med mer än fem indexenheter för temperament, medan drygt 10 procent av Holstein- och Jersey-tjurarna gör det.

Genomiska tjurar liknar de avkommebedömda tjurarna

Förändringen i temperament för genomiska tjurar liknar den för avkommebedömda tjurar, med en svagt positiv trend för Holstein och en liten ökning i temperamentindex för RDC och Jersey. Det låga antalet Jersey-tjurar per år gör dock trenden mindre tydlig för Jersey. Precis som för avkommebedömda tjurar är RDC mest stabil, med 75 procent av tjurarna som förändras med högst tre indexenheter, jämfört med cirka 65 procent för genomiska Holstein- och Jersey-tjurar. Drygt fem procent av RDC-tjurarna förändras med mer än fem indexenheter, medan cirka 15 procent av genomiska Holstein- och Jersey-tjurar gör det.

Icke-genotypade hondjur är mest stabila

November 2025

Återigen visar icke-genotypade hondjur den största stabiliteten, vilket även har observerats för andra egenskaper som överförts till "single step"-metoden. För Holstein har trenden blivit mer positiv, vilket indikerar att yngre djur blir något bättre jämfört med äldre djur. För både RDC och Jersey är trenden och indexnivå oförändrade. Inom alla raser förändras cirka 90 procent av djuren med högst tre indexenheter, och endast en till två procent förändras med mer än fem indexenheter.

Mindre förändringar för genotypade hondjur

Precis som för icke-genotypade hondjur har trenden för genotypade Holstein-hondjur blivit mer positiv, vilket innebär att yngre djur blir något bättre jämfört med äldre. För både RDC och Jersey är trenden oförändrad, medan temperamentindexet har ökat något, mellan 0 och 1 enhet.

RDC är den mest stabila rasen, med 75 procent av djuren som förändras med högst tre indexenheter, jämfört med 65 procent för Jersey och 70 procent för Holstein. Endast sju procent av RDC-djuren förändras med mer än fem indexenheter, medan siffran är cirka 11 procent för Jersey och Holstein. Den lilla ökningen i indexnivå innebär att de flesta djur som förändras med mer än fem indexenheter kommer att visa en ökning i temperamentindexet.

Mycket liten påverkan på NTM

Temperament har den lägsta vikten i NTM för alla raser, 0,04 för Holstein och 0,03 för RDC och Jersey. Förändringen i temperament till följd av den nya beräkningsmodellen kommer därför att ha mycket liten påverkan på NTM i avelsvärderingen för November. De flesta djur får en liten förändring i temperament, men några djur kommer att förändras med 15 enheter eller mer. En förändring på 15 temperamentenheter motsvarar endast 0,6 NTM-enheter för Holstein och 0,45 NTM-enheter för RDC och Jersey.